

"Från motstånd till kamp"

Från Det Sociala Världsforumet 2009. Foto: Hilde Stephansen

Efter mer än 500 års förtryck har äntligen kontinentens marginaliserade urinvånare kunnat göra sig hörda, vilket medfört att konstitutioner skrivits om efter folkval. Flera länder är nu officiellt flerspråkiga och landrättigheter har kommit upp på agendan, speciellt i det andinska området, det vill säga Venezuela, Bolivia och Ecuador, medan situationen är fortsatt svår i Columbia och Peru. Våra reportage kommer framförallt från det andinska området.

Efter Columbus landstigning i "Nya Världen" 12 oktober 1492 gick erövringen snabbt av den nya kontinenten. Till minne av denna finns ett minnesmärke uppsatt i Tlatelolco Mexico City, där den siste aztekiske härskaren Cuauhtémoc besegrades 1521, med följande text: "Det var varken en triumf eller ett nederlag utan den smärtsamma födelsen av en mestisbefolkning som är Mexiko av idag." Detsamma kan sägas om stora delar av Latinamerika idag.

Av världsdelen 40 till 60 miljoner invånare före koloniseringen (Europa hade 100 miljoner invånare vid samma tid) återstod år 1650 endast 12 miljoner och hundra år senare 11 miljoner. 40 miljoner slavar fraktades över Atlanten för exploateringen av naturtillgångarna, varav en tredjedel överlevde. Rent geografiskt har den färgade befolkningen samt mulatter bott vid kusten, mestiserna i städerna och urinvånarna i bergen.

De nya staterna, som bildades efter befrielsekrig mot Spanien 1810-1825, utmärktes av svag nationell identitet och litet förtroende för staten. 1850-1880 slog liberalismen igenom med spanska som enda tillåtna språk och assimilering, eller utrotning av urinvånarna som mål vilket skedde i Argentina och Uruguay.

Efter kalla kriget 1945-1989 med diktaturernas fall, guerillarörelsernas nedläggande av vapen etc. infördes demokrati. USA trogna högerregeringar kom till makten med frihandel som medel till utveckling. Fiaskot för neoliberalismen som medförde ökad fattigdom (220 miljoner fattiga eller 45 procent av befolkningen år 2000 en ökning med 4 procent från 1980) har banat väg för neopopulism, "neoindigenismo", och olika sociala rörelser som utmärker 2000-talet.

Uppkomsten av nya vänsterregeringar har gett

nytt hopp till urinvånare och den fattiga majoritetsbefolkningen. Urinvånarna har slutit sig samman i starka organisationer som EZLN i Mexiko, CONAIE i Ecuador och COICA i Amazonasbäcken för att försvara sin identitet och förenas inför hot, som kan komma från den egna staten eller multinationella företag.

Vår tidning får en tragisk aktualitet med chockmeddelandet "Många dödsoffer i peruanska Amazonas." Urinvånare mördas då de vill förhindra bolag från USA och Canada att borra efter gas och olja i Bague 100 mil norr om Lima. 3 000 urinvånare med spjut som vapen har försökt förhindra militär att göra intrång och bistå polis som skulle bevaka en pumpanläggning men hade tagits som gisslan. Minst tjugofem urinvånare har dödats och nio poliser i våldsamma sammanstötningar och arresteringsorder är utfärdad mot alla ledare för AIDSESEP, den interetniska föreningen för regnskogens utveckling. Bakgrunden till konflikten som pågått under femtio dagar är en lagändring som underlättar för utländska bolag att avverka timmer, utvinna mineraler, starta jordbruk och prospektera efter gas och olja i strid mot urinvånarnas intresse och utanför deras kontroll.

Återigen står urbefolkningens rätt till sina förfäders landområden, småskalighet, kulturell mångfald, möjligheten att själva få utveckla sin kultur, sina sociala system och sina ekonomier, med andra ord folkens kollektiva rättigheter, mot multinationella bolags rovdrift och påverkan på ekosystem. Utan Pacha Mamas (Moder Jords) välbefinnande går vi alla förlorade. Hur ska okontaktade grupper som man vet finns i Amazonas skyddas? Eftersom något samförstånd inte kunnat nås under den långa tid som konflikten varat så kan man inte annat än frukta att FN:s deklaration för de mänskliga rättigheterna UNDRIP ännu en gång åsidosätts.

Vi kämpar med att komma ikapp tidigare förseening, och planerar att ge ut ett dubbelnummer med Indien som tema i höst och ett enkelnummer som årets sista nummer.

Inger Söderquist
Redaktör